

Björn Falkenhall
Chefsekonom

Kartläggning av kostnader i receptaffären för åren 2016 och 17

Utgångspunkter

Styrelsen för Sveriges Apoteksförening har tidigare fattat beslut om att göra en förnyad beräkning av det samlade ekonomiska resultatet i den s.k. receptaffären, samt att låta en extern revisionsbyrå granska föreningens och medlemsföretagens beräkningar. Syftet är att på detta sätt stärka den kommunikativa kraften och vederhäftigheten i de gjorda beräkningarna och de resultat som dessa visar på. Därigenom kan en bättre bas också åstadkommas för den fortsatta dialogen med i första hand regeringen och TLV som i olika avseenden styr över den reglerade handelsmarginalen och påverkar apotekens ekonomiska förutsättningar och kostnadsbild i övrigt.

Metod och definitioner

Med *resultatet i receptaffären* avses intäkter minus kostnader för den totala hanteringen av förskrivna varor inom läkemedelsförmåner. *Intäkterna* i detta sammanhang utgörs av den reglerade handelsmarginalen som är en ersättning från staten. I redovisningen av intäkterna ingår vidare merförtjänst av apotekens parallellimport (PI). Apotekens förhandlingsrätt och möjligheter till PI är en central del i prismodellen för förskrivna läkemedel inom förmånen. Det kan därför hävdas att denna merförtjänst bör ingå, även om intjäningen är volatil och skiftar över tid till följd av bland annat växelkursförändringar, patentutgångar och osäkerhet till följd av direktimportörens prisförändringar.

Kostnaderna för den totala hanteringen av receptförskrivna varor utgörs dels av hänförliga delar av centrala OH-funktioner (huvudkontor och annan centraliserad verksamhet), dels av hänförliga lokala kostnader för öppenvårdsapotek. Den centrala utmaningen i denna typ av undersökning är att på ett så korrekt sätt som möjligt göra en segmentsuppdelning av apotekens totala kostnader. Ansatsen i undersökningen är att utgå från respektive aktörs totala kostnader enligt årsredovisning, och därefter i olika steg skala bort sådana kostnader som 1. inte hör till öppenvårdsapoteksverksamheten och 2. inte avser receptaffären, dvs. i stället hör till hanteringen av egenvårdsläkemedel, handelsvaror och förskrivna läkemedel utanför förmånen. Det är alltså fråga om en top down-ansats för att ingå av apotekens totala kostnader ska kvarstå som ofördelade.

Vissa kostnader som exempelvis receptexpeditionssystem belastar i stort sett receptaffären medan andra kostnader fördelas med hjälp av fördelningsnycklar som lokalyta, personalkostnader och vägd volym. De totala kostnaderna för förskrivet korrigeras sedan med andelen receptorderrader som avser förskrivet inom förmånen. Slutligen sker påslag för kapitalkostnader, som huvudsakligen är av- och nedskrivningar, samt finansiella kostnader relaterade till receptaffären. (Se vidare beräkningsmall i bilaga 1 och 2.)

Kostnadsunderlag har inhämtats genom den enhetliga mallen för åren 2016 och 2017 från de fem apotekskedjorna och den renodlade e-handelsaktören Apotea. Ingen hänsyn tas till försäljningssätt, utan kostnaderna avser såväl försäljning genom e-handelskanalen, som försäljning via fysiska öppenvårdsapotek. Lloyds Apotek har brutet räkenskapsår men deras underlag är nedbrutet till kalenderår. De sex aktörerna hade en sammantagen marknadsandel på drygt 96 procent av segmentet förskrivna läkemedel för de undersökta åren.

När segmentsuppdelningen är gjord (dvs. samtliga kostnader hänförliga till antingen receptaffären eller till övriga verksamheter) kan kostnaderna för receptaffären jämföras med intäkterna från den reglerade handelsmarginalen och merförtjänsten från parallellimport. Därigenom erhålls ett mått, i

Björn Falkenhall
 Chefsekonom

kronor eller som andel i procent, på hur stor del av receptaffärens kostnader som täcks av den reglerade handelsmarginalen och PI-intjäningen.

Beräkningarna har granskats av respektive bolags oberoende externa revisorer enligt specificerade granskningsåtgärder eller steg framtagna av revisionsfirman Ernst & Young (E&Y), se bilaga 1 och 2. Dessa granskningsåtgärder är kopplade till beräkningsmallen. Revisionen har skett enligt ISA-standard och omfattning (SNT 4400). Det kan också tilläggas att kostnadsunderlagen hämtas från reviderade bokslutsdata. E&Y har sammanställt revisorernas granskningsrapporter i två utlåtanden (bil. 1 för 2016 resp. bil. 2 för 2017). Sveriges apoteksförening har slutligen gjort en totalsammanställning och summering av de sex enskilda bolagens kostnadsunderlag. Även denna sammanställning har granskats av E&Y enligt p. 3 i respektive utlåtande. I bilagorna har dock sammanställningen av kostnadsunderlagen ersatts med en blank mall av sekretesskäl.

Resultat

I nedanstående tabell 1 återges resultaten från sammanställningen av de sex bolagens samlade intäkter, hänförliga kostnader och resultat för förskrivet inom förmånen. Av tabellen framgår att nettoresultatet innebär ett underskott i receptaffären på cirka 597 för 2016 respektive 678 miljoner kr för 2017. Det framgår vidare att intäkterna inte ens täcker hänförliga kostnader *före* kapitalkostnader (b). Kapitalkostnaderna (c) är huvudsakligen av- och nedskrivningar enligt bokslut som korrigerats till att avse förskrivet inom förmånen. Till mindre del ingår även finansiella kostnader som på motsvarande sätt korrigerats till förskrivet inom förmånen.

Tabell 1 Intäkter, kostnader och resultat för förskrivet inom förmånen inklusive merförtjänst från parallellimport, miljoner kr.

År	Intäkter (a) ¹	Kostnader (b)	Kapitalkostnader (c)	Nettoresultat (a-b-c)
2016	4 918,65	5 075,46	440,21	-597,02
2017	5 144,29	5 305,78	516,32	-677,82

Anm.¹ Handelsmarginal på förskrivet inom förmån inkl. PI-merförtjänst.

Ett annat sätt att uttrycka detta är att ange kostnadstäckningen i procent. Enligt tabell 2 var kostnadstäckningen inklusive merförtjänst från parallellimport drygt 89 procent år 2016 respektive drygt 88 procent 2017. Detta innebär alltså att kostnadstäckningen understiger 90 procent för båda åren. Även om kapitalkostnaderna exkluderas föreligger inte full kostnadstäckning, utan den uppgår till knappt 97 procent för de undersökta åren. Kapitalkostnaderna enligt ovan bör dock självklart inkluderas i en uppskattning av det totala kostnaderna för receptaffären. Det kan slutligen tilläggas att denna redovisning avser totalsummor och det finns en viss spridning i resultatet för de enskilda bolagen, som dock är affärshemligheter varför redovisningen enbart sker på aggregerad nivå.

Tabell 2 Handelsmarginalens kostnadstäckning på förskrivet inom förmånen inklusive merförtjänst från parallellimport (PI) i relation till hänförliga kostnader, procent.

Handelsmarginalens kostnadstäckning	2016	2017
Kostnadstäckning inklusive PI efter kapitalkostnader	89,18	88,36